

Tragiske omstændigheder ender lykkeligt i Caspers Stiftelse i Frederikshavn

Da Frederikshavn Stadsarkiv for et års tid siden gik i gang med en større oprydning i kælderen under Frederikshavn Rådhus, dukkede der en særlig interessant protokol frem. Det var en forhandlingsprotokol for Caspers Stiftelse i Frederikshavn. I denne protokol graves en spændende historie frem om familien Bech, hvis svære tilværelse gav dem en fribolig i Caspers Stiftelse den 15. juli 1926.

Ud fra familien Bechs egen slægtsforskning hører vi om Fru Marie Tobie Magdalene Bech, hvis mand forlod hende og deres fire børn i 1882 for at emigrere til Amerika. Da hun stod tilbage med fire børn i aldersgruppen 2-10 år og uden nogen nævneværdig indkomst, måtte de forlade hus og hjem i Skippergade i Frederikshavn. Tragedien rammer familien igen allerede 2 år senere, da den yngste datter Thyra omkommer i en ulykke, hvor hun bliver kørt ned af en hestevogn. Den svære situation resulterede i, at familiens eneste dreng Jens Andreas Bech, senere byrådsmedlem i Frederikshavn, måtte ud og arbejde i en alder af 9 år.

De efterfølgende år har uden tvivl været hårde for Fru Bech og de to døtre Agnes og Rasmine Bech. Det var netop sådanne trængende enlige mennesker, som Emil og Anna Casper håbede at kunne hjælpe med en fribolig, da de byggede Caspers Stiftelse i Frederikshavn.

Agnes og Rasmine Bech foran Caspers Stiftelse i Frederikshavn. Dateret ca. 1928.

Ud fra den nedenstående protokol kan vi se, at Fru Bech og de to døtre Agnes og Rasmine bliver valgt, ud fra 14 ansøgere, til at flytte ind i en to-værelses lejlighed i Caspers Stiftelse.

Aar 1902 den 15. juli Eftermiddag kl. 3
 afholdtes Møde paa Borgmesterkontoret for
 at behandle en Fribolig i Stiftelsens bestaende
 af 2 Værelser med Episkammer m.v.
 Der var indkommet 14 Andragender.
 Møde var holdt af Hr. Olof. Hassing, Sag-
 sagsadv., Pastor Jensen, Byrådsmedlem
 Hr. Christensen samt Borgmester J. Hassing.
 Friboligen tildeles Løben Agnes og
 Rasmine Bech samt deres Moder Fru Bech.
 Hassing Christian Olof Præsident.
 Hr. Christensen Skriver

Forhandlingsprotokollen for Caspers Legat 1902-1934.

Den flotte bygning på Caspersvej i Frederikshavn blev skænket til Frederikshavn Kommune i år 1902 sammen med en kapital på 3000 kr., som skulle forrentes og bruges til vedligeholdelse og drift af bygningen. Caspers Stiftelse skulle administreres af en håndfuld prominente byrådsmedlemmer, herunder byens borgmester. Deres opgave var, og er til dels stadig den dag i dag, at vurdere hvem friboligerne skulle tilfalde efter nogle klare regler, som fremgår af Caspers Stiftelses stadfæstede fundats dateret den 15. maj 1902.

"Stiftelsen skal bestandig afgive Fribolig for 8 i Frederikshavn bosiddende eller hjemmehørende og forsørgelsesberettigede Familier eller enlige Personer" (Caspers Stiftelses fundats 15. maj 1902)

Ud fra den oprindelige forhandlingsprotokol til Caspers Legat er det tydeligt, at Stiftelsen var en stor hjælp for mange enlige op igennem det 20. århundrede. Der var gennemsnitligt 15 ansøgere når en ny bolig blev ledig, hvoraf især enker og ugifte søskende blev udvalgt til friboligen.

Emil og Anna Casper skænkede denne fantastiske bygning til Frederikshavn Købstad til brug efter særlige regler og forhold. Foto af Caspers Stiftelse 2010, Frederikshavn Stadsarkiv.

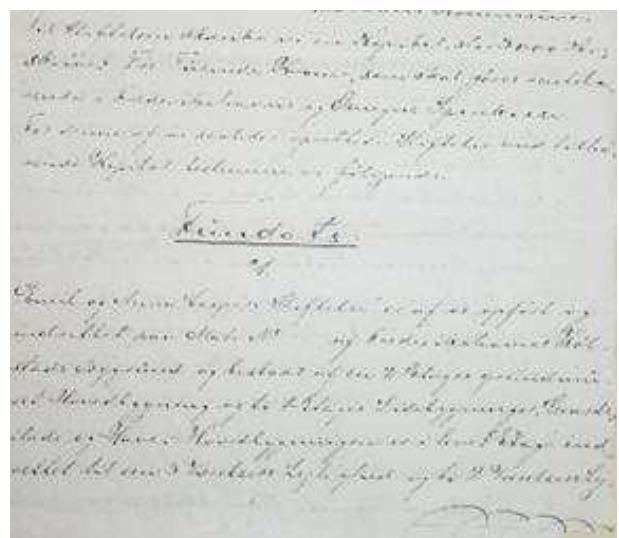
Caspers Stiftelses formål og reglement blev udspecificeret i en 8 siders lang fundats som blev stadfæstet i 1902.

Friboligerne var primært tiltænkt trængte familier og enlige, men de to store tre-værelses lejligheder havde et foregående formål:

”Vore Søskende eller deres Børn skulle i alle Tilfælde, Alder, Bopæl og Forhold uanset, være fortrinsberettiget til de tvende 3-Værelses Lejligheder, naar de derom fremsætte Andragende.”

De to store lejligheder blev derfor kun frigivet til andre enlige med det forbehold, at de boende skulle flytte ud med 4 måneders varsel, hvis en slægtning af Emil og Anna Casper ville have lejligheden.

Netop dette tiltag var præcist i samme ånd som de fleste velgørenhedsprojekter omkring århundredeskiftet.

Kopi fra Caspers Stiftelses originale fundats.

På trods af indførelsen af den længe ventede nye sociallov i 1891 efterfulgt af sygekasseloven af 1892, befandt Danmark sig stadig mildest talt i en miserabel situation, hvad de fattiges vilkår angår. I perioden omkring århundredskiftet blev socialpolitik anset, som udelukkende værende et spørgsmål om at komme de dårligt stillede til hjælp. Ideen om at forhindre et fremtidigt socialt problem ved at komme nødens opkomst til livs, var ikke en del af forestillingen. Det betød, at mange af samfundets sociale problemer blev løst ved at indføre midlertidige love, som et slags plaster på såret. I århundredskiftets forsørgelsessystem spillede velgørenhed derfor en helt central rolle. Velgørenhedsprojekter dannet af privatpersoner og private virksomheder/foreninger var som regel tiltænkt en særlig gruppe af personer i nød, eksempelvis hjalp arbejdsgivere deres arbejdere, eller gårdmænd/godsejere støttede andre landmænd i nød. Det var netop i denne ånd, at Emil og Anna Casper grundlagde "Emil og Anna Caspers Stiftelse" den 3. juni 1902 i Frederikshavn.

Ideen bag Caspers Stiftelse, som et fantastisk velgørenhedsprojekt, var forholdsvis simpel: Emil og Anna donerede en stor ny bygning til Frederikshavn Kommune, fik udarbejdet en specifik fundats, samt donerede 3000 kr. som skulle forrentes og anvendes til udgifter. På dette simple grundlag kunne Caspers Stiftelse komme mange frederikshavnere til hjælp i over et halvt århundrede. Først i 1967 krævede bygningen så store renoveringer, blandt andet termovinduer og ny isolering, at de 3000 kr. som blev doneret 65 år tidligere, ikke længere var tilstrækkelig. Beboerne i Caspers Stiftelse går derfor med til at friboligen bliver ophævet, og at lejeindtægten herefter bliver sat således at de nye renoveringer på bygningen kunne dækkes af huslejen.

Den 16. august 1976 stadfæster dronning Margrethe II, på indenrigsministeriets vegne, et tillæg til Caspers Stiftelses fundats som endegyldigt ophæver friboligen. Det er dog først i 1985, at Caspers Stiftelse bliver slettet af fondsregistret, og boligen overgår fra et velgørenhedsprojekt til en omkostningsbestemt kommunal lejebolig. Til trods for de økonomiske ændringer omkring Caspers Stiftelse, forbliver den originale fundats fra 1902 stadig gældende den dag i dag. Det betyder, at når en lejlighed bliver ledig, skal udlejningen varetages af Caspers Stiftelses bestyrelse, lejligheden skal annonceres i Frederikshavns lokale avis, slægtninge af Emil og Anna Casper har fortrinsret og de ansøgende til lejligheden skal være familier eller enlige, der er bosiddende eller hjemmehørende i Frederikshavn.

Ideen bag Caspers Stiftelse består til dels stadig den dag i

Ledig lejlighed i Caspers Stiftelse

En tre-værelses lejlighed i Caspers Stiftelse er ledig og klar til indflytning pr. 15. september 2009.

Lejligheden, der er på 78 m² inkl. trappeareal, er beliggende Caspersvej 6 B, st. tv., 9900 Frederikshavn.

Huslejen udgør 3.200 kr. pr. måned ekskl. forbrugsafgifter. Der er indlagt kabel TV i ejendommen.

Lejligheden kan søges af familier eller enlige, der er bosiddende eller hjemmehørende i Frederikshavn. Ansøgere med tilknytning til Emil og Anne Caspers vil have fortrinsret til lejligheden.

Skriftlig ansøgning skal sendes til Frederikshavn Kommune, Teknisk Forvaltning, Rådhus Allé 100, 9900 Frederikshavn eller pr. Mail.

Annonce fra Frederikshavn Kommunes hjemmeside 2009.

dag, Emil og Anna Casper ville hjælpe og tilgodese den enlige frederikshavner med en bolig og netop disse kriterier betyder, at visse personer i dag har fortrinsret til en lejebolig i denne fantastiske lokale bygning.

Denne lille artikel tog sin begyndelse da vi fandt den gamle protokol fra Caspers Stiftelse i kældermagasinerne under Frederikshavn Rådhus. Denne protokol er dog kun en brøkdel af de mange arkivalier som Frederikshavn Stadsarkiv har fundet frem af kælderen og som alle fortæller hver deres historie. Du har også mulighed for at se det materiale som denne artikel bygger på, eller udforske nogle af de tusinder andre lokale arkivalier som Frederikshavn Stadsarkiv er i besiddelse af. Kontakt Frederikshavn Stadsarkiv, så vil vi meget gerne være behjælpelig med at finde lige det materiale som interesserer dig.